

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

NAT/767

Αξιολόγηση της οδηγίας για το περιβαλλοντικό έγκλημα

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον»

Αξιολόγηση της οδηγίας για το περιβαλλοντικό έγκλημα
(ενημερωτική έκθεση)

Εισηγητής: **Arnaud SCHWARTZ**
Συνεισηγητής: **Vladimír NOVOTNÝ**

Υπάλληλοι διοίκησης

Conrad GANSLANDT

Sveto TRAJKOVSKI

Ημερομηνία του εγγράφου

03/12/2019

Αίτηση γνωμοδότησης Νομική βάση	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 20/11/2018 Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	19/02/2019
Αρμόδιο τμήμα Υιοθέτηση από το τμήμα	«Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον» 27/11/2019

1. Εισαγωγή

- 1.1 Οι στόχοι της Οδηγίας για το περιβαλλοντικό έγκλημα είναι να συνεισφέρει στην αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος και στην πλήρη εφαρμογή της υφιστάμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης μέσω του ποινικού δικαίου, να εξασφαλίσει ίσους όρους ανταγωνισμού στα κράτη μέλη μέσω της προσέγγισης των ποινικών αδικημάτων και να εξασφαλίσει αποτρεπτικές κυρώσεις και συνολικά συστήματα κυρώσεων σε όλα τα κράτη μέλη¹.
- 1.2 Η οδηγία για το περιβαλλοντικό έγκλημα ποινικοποιεί τις σοβαρές παραβιάσεις πάνω από 60 νομικών μέσων στον περιβαλλοντικό τομέα, τα οποία απαριθμούνται σε δύο παραρτήματα στην Οδηγία (οι περιβαλλοντικοί τομείς που καλύπτονται αφορούν, για παράδειγμα, την εμπορία παρανόμων αποβλήτων, την παραγωγή και επεξεργασία επικίνδυνων υλικών, τη ρύπανση του νερού και του αέρα, τον υδροφόρο ορίζοντα, τις γεωργικές εκτάσεις, την άγρια ζωή)².
- 1.3 Η παρούσα ενημερωτική έκθεση αξιολογεί τα αποτελέσματα του συνόλου του κύκλου ζωής της Οδηγίας για το περιβαλλοντικό έγκλημα (ECD/*Environmental Crime Directive*) από το 2011 έως το 2018 και όσον αφορά πέντε κράτη μέλη. Η έκθεση καλύπτει τα κριτήρια της αποτελεσματικότητας, της συνέπειας και της προστιθέμενης αξίας της συμμετοχής της κοινωνίας πολιτών.
- 1.4 Βασίζεται δε σε:
- εκθέσεις που εκπονήθηκαν κατά τη διάρκεια διερευνητικών αποστολών σε δείγμα πέντε κρατών μελών της ΕΕ (Γαλλία, Τσεχία, Ουγγαρία, Πορτογαλία και Φινλανδία)·
  - ερωτηματολόγιο απευθυνόμενο σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών από τα ίδια πέντε κράτη μέλη.
- 1.5 Οι απόψεις και οι εμπειρίες των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της συνέπειας της Οδηγίας, καθώς και της προστιθέμενης αξίας της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στη μεταφορά και την εφαρμογή της Οδηγίας, με στόχο τον εντοπισμό πιθανών περιθωρίων βελτίωσης της τελευταίας. Η συλλογή δευτερογενών δεδομένων βασίζεται σε προηγούμενες εργασίες της ΕΟΚΕ επί του θέματος, όπως γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ, εκθέσεις διασκέψεων, αποστολές και δημόσιες ακροάσεις.

2. Συμπεράσματα

Από την ανάλυση των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν με τη βοήθεια διερευνητικών αποστολών, σχετικού ερωτηματολογίου και πρόσθετου υλικού προέκυψαν οι ακόλουθες θέσεις και προτάσεις (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλέπε το τεχνικό προσάρτημα):

---

¹ [Οδικός χάρτης αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#)

² [Οδικός χάρτης αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#)

A. Συνάφεια της οδηγίας

- 1) Στη συντριπτική πλειονότητά τους, τα ενδιαφερόμενα μέρη που ερωτήθηκαν μέσω του ερωτηματολογίου δήλωσαν ότι η Οδηγία για το περιβαλλοντικό έγκλημα παραμένει συναφής, είτε σε μεγάλο βαθμό (57%), είτε σε κάποιο βαθμό (35%) Αυτό επιβεβαιώθηκε γενικά σε συναντήσεις με τους συμμετέχοντες στα κράτη μέλη των αποστολών.
- 2) Πολλοί από τους ερωτηθέντες πιστεύουν ότι σε ορισμένα κράτη μέλη η προστασία του περιβάλλοντος ήταν ήδη σχετικά ισχυρή πριν από τη θέσπιση της Οδηγίας, με αποτέλεσμα περίπου το ένα τρίτο (32%) των ενδιαφερόμενων μερών που ερωτήθηκαν μέσω του ερωτηματολογίου να μην θεωρούν ότι η Οδηγία είχε ως αποτέλεσμα την αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος στα κράτη μέλη τους.
- 3) Παρ' όλα αυτά, όλες οι κατηγορίες ενδιαφερόμενων μερών που συμμετείχαν στη διαβούλευση (εργοδότες, εργαζόμενοι και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών) θεωρούν ότι η Οδηγία θα πρέπει να αναθεωρηθεί και μπορεί να βελτιωθεί, για παράδειγμα με βάση:
  - τις πιο πρόσφατες συνθήκες της ΕΕ που επιτρέπουν την επιβολή κυρώσεων,
  - νέα είδη εγκληματικής συμπεριφοράς,
  - κλίμακα ελάχιστων κυρώσεων για φυσικά και νομικά πρόσωπα.

B. Αποτελεσματικότητα της οδηγίας

- 1) Το 64% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η μεταφορά της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο οδήγησε σε αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος στο κράτος μέλος τους. Αντιθέτως, οι συνεντεύξεις με συμμετέχοντες δείχνουν ότι η μεταφορά της Οδηγίας ήταν μάλλον άνιση στα κράτη μέλη που επισκέφθηκε η ΕΟΚΕ.
- 2) Παρότι η μεταφορά της Οδηγίας μπορεί να θεωρηθεί αρκετά επιτυχημένη, η πρακτική της εφαρμογή μοιάζει να υστερεί. Αυτό ενδέχεται να οφείλεται σε διοικητικές κυρώσεις που κρίνονται ανεπαρκείς για την καταπολέμηση και την πρόληψη των εγκλημάτων, καθώς η Οδηγία δεν προβλέπει αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις.
- 3) Το επίπεδο γνώσης της Οδηγίας μοιάζει ιδιαίτερα άνισο από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, αλλά και μεταξύ εθνικών και τοπικών οργανώσεων ή μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων.
- 4) Η κατάρτιση των δικαστικών επισημάνθηκε ως πραγματική και επείγουσα ανάγκη, το ίδιο και η ενίσχυση ή η σύσταση ειδικευμένων οργάνων για περιβαλλοντικά εγκλήματα.
- 5) Οι συμμετέχοντες ζήτησαν επίσης αποτελεσματικότερη διασυνοριακή συνεργασία για την πρόληψη και την καταπολέμηση του διασυνοριακού περιβαλλοντικού εγκλήματος.

Γ. Συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και προστιθέμενη αξία

- 1) Το 50% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν ζητήθηκε, έμμεσα ή άμεσα, η γνώμη τους για τη μεταφορά της Οδηγίας. Όπως συμβαίνει και με άλλα ζητήματα, η διαβούλευση της κοινωνίας των πολιτών για το θέμα ήταν άνιση μεταξύ των κρατών μελών των αποστολών. Για παράδειγμα, στην Πορτογαλία δεν υπήρξε διαβούλευση, ενώ στη Φινλανδία ζητείται συνήθως η γνώμη των οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών για περιβαλλοντικά ζητήματα.
- 2) Οι οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών που συμμετείχαν σε διαβούλευση επεσήμαναν ότι οι αρμόδιες δημόσιες αρχές δεν μερίμνησαν για τη συστηματική τους συμμετοχή στην καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος. Κατά συνέπεια, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών κατέθεσαν προτάσεις με στόχο τη βελτίωση της συνεργασίας τους με τις δημόσιες αρχές.

3. Συστάσεις της ΕΟΚΕ

- 3.1 Λαμβανομένων υπόψη των δεδομένων που συλλέχθηκαν, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η κυρίαρχη άποψη συγκλίνει στη βελτίωση της εφαρμογής της ισχύουσας Οδηγίας, αρχής γενομένης από μια συγκριτική ανάλυση της εφαρμογής της Οδηγίας σε όλα τα κράτη μέλη, παρότι υφίστανται επίσης πειστικοί λόγοι για την επικαιροποίησή της.
- 3.2 Η ΕΟΚΕ επιστράτη την προσοχή στο γεγονός ότι όλες οι κατηγορίες ενδιαφερόμενων μερών που συμμετείχαν στη διαβούλευση (εργοδότες, εργαζόμενοι και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών) θεωρούν ότι η Οδηγία θα πρέπει να αναθεωρηθεί και μπορεί να βελτιωθεί, για παράδειγμα με βάση:
  - τις πιο πρόσφατες συνθήκες της ΕΕ που επιτρέπουν την επιβολή κυρώσεων,
  - νέα είδη εγκληματικής συμπεριφοράς, ιδίως το περιβαλλοντικό έγκλημα στον κυβερνοχώρο,
  - μέτρα σχετικά με τις ποινικές διαδικασίες και την περιβαλλοντική ζημία,
  - τη δημιουργία γενικού αδικήματος θέσης του περιβάλλοντος σε κίνδυνο,
  - μεγαλύτερη διασυνοριακή συνεργασία,
  - μόνιμο διάλογο μεταξύ των δημοσίων αρχών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών,
  - την εφαρμογή ίδιου βαθμού ευθύνης των επιχειρήσεων σε όλες τις χώρες όπου δραστηριοποιούνται,
  - κλίμακα ελάχιστων κυρώσεων για φυσικά και νομικά πρόσωπα.
- 3.3 Η ΕΟΚΕ κρίνει χρήσιμη την ύπαρξη αστυνομικής μονάδας ειδικευμένης σε θέματα περιβαλλοντικού εγκλήματος σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ. Για να είναι αποτελεσματικές, αυτές οι μονάδες θα πρέπει να διεξάγουν ανεξάρτητες έρευνες. Θα μπορούσαν επίσης να συνδράμουν τα δικαστήρια με περιβαλλοντική εμπειρογνομosύνη, ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό και την παρακολούθηση επανορθωτικών μέτρων.
- 3.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί επίσης ότι θα ήταν χρήσιμη η ύπαρξη ειδικευμένων εισαγγελέων και δικαστών. Η εξειδίκευση των δικαστηρίων αποτελεί μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, λύση

που επιτρέπει στους δικαστές να ενισχύσουν τις ικανότητές τους και να είναι σε θέση να διαχειρίζονται φακέλους και να κατανοούν τα ενδιαφερόμενα μέρη.

- 3.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να βελτιώσουν τις προϋποθέσεις για τις συλλογικές αγωγές από θύματα περιβαλλοντικής ζημίας. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ θα επιδοκίμαζε τον συνυπολογισμό των περιβαλλοντικών ζητημάτων στο Ευρωπαϊκό Νέο Σύμφωνο για τους Καταναλωτές.
- 3.6 Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει μεθοδολογία για την αντιμετώπιση ή τη δίωξη των δραστών περιβαλλοντικών εγκλημάτων τα οποία έχουν ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες υπό το πρίσμα των σωρευτικών επιπτώσεων του εγκλήματος σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη (κατά το πρότυπο του σκανδάλου *Dieselgate*). Η παρούσα πρόταση αποσκοπεί στην επιβολή κυρώσεων για παραπτώματα τα οποία, σε διαφορετική περίπτωση, ενδεχομένως να παρέμεναν ατιμώρητα ή να συνεπάγονταν μικρά μόνο πρόστιμα, εάν οι υποθέσεις αυτές εξετάζονταν χωριστά σε μεμονωμένα κράτη μέλη. Η μεθοδολογία αυτή θα μπορούσε να επιτρέψει την κοινή δίωξη ταυτόχρονα σε περισσότερες χώρες. Θα μπορούσε επίσης να εξασφαλίσει την εφαρμογή μιας ενιαίας διαδικασίας δίωξης σε περισσότερα κράτη μέλη που αφορά παρόμοια ή πανομοιότυπα εγκλήματα, όταν οι επιπτώσεις σε κάθε χώρα ή σε κάθε περίπτωση ενδεχομένως να είναι περιορισμένες, ωστόσο, εάν εξεταστούν από κοινού, θα μπορούσαν να θεωρηθούν μια σημαντική ενιαία υπόθεση.
- 3.7 Η ΕΟΚΕ αναμένει από την Επιτροπή να υιοθετήσει τις συστάσεις της για τα επόμενα βήματα προς την κατεύθυνση της εφαρμογής και/ή της αναθεώρησης της Οδηγίας, καθώς και τις ειδικές συστάσεις και τα συμπεράσματα των παλαιότερων γνωμοδοτήσεων της ΕΟΚΕ (βλ. προσάρτημα).

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 2019

Maurizio REALE

Πρόεδρος του τμήματος «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον»
